సుప్రాత నిర్వచనం

1563
10,328

వేదాంత గ్రంథములు

PREFACE.

THE aim of this little book is to instruct the youths of either sex in character and conduct knowing it myself that the same plot presented in prose would be more easily digested, I purposely set myself to the task of presenting it in poetry with a view to clear youthful minds from the false but natural dislike and disinclination for poetry for which the difficulty of the style and the too much sublimity of the plot in most of the poetical works in our language are responsible.

The style is purposely kept simple and the plot plain and familiar; and I hope it will not fail to nourish the Moral seedlings of their minds. It is at the encouragement of many of my friends that I venture to present this to the public.

I take this opportunity of thanking my brother-in-law Mr. Tantravahi Chalapati Row who interested himself in this book, encouraged me and helped me in getting this printed.

Any proper and appropriate suggestions are thankfully taken for the Second Edition.

P. V. Ramanaiah.

It is with feelings of great joy that I give out my opinion, that 'Suvrata' written in telugu verse by Mr. P. V. Ramaniah of Kota-Ramachendrapuram, is an excllent book and teaches good moral to both the sexes.

It seems the said author has apparently succeeded in finishing out his work in simple and plain telugu, so that girls too of moderate primary education can go through it.

I would wish the book to be seen in the hands of every educated person in the telugu country and some of the verses are particularly so instructive that they are worth getting by heart.

(T. C.)

శ్రీరస్తు.
శుభమస్తు. అవిఘ్నమస్తు.

క౦. శ్రీపరమేశ్వరు మదిలో
ప్రార్థియుం జేగఁ గోరి పరమపదము లోపన్
పాపముల బాపుసువ్రతి
చేపాఁగ వ్రాయనిప్పుడె యుంచితినిదగన్. 1

చ. చదువఁగ లేదు గ్రంథములఁ జాలఁగ ప్రాజ్ఞుఁడఁ గాను విద్యలన్
జదువఁగ లేదు వ్యాకరణ శాస్త్రము నించుక యేని నెప్పుడున్
బదముల యర్థమేని మదిఁ బాగుఁగ నేర్చిన వాఁడఁ గాను నా
మదినెలకొన్న యీప్సితము మాటలచేఁ దగఁ గూరునే భువిన్. 2

ఉ. చింతిలనేల నామదిని జక్కనిపాలను నీరము జేసిన్
జెంతను జేరి హంసమది జేకొని పాలె గ్రహించురీతినా
వెంతటిలోపములు గలిగిన నించుక యేని గణింపకుండ మ
న్నింతురుగాక సువ్రతిను సత్పురుల్గ నిర్మలాత్ములై. 3

—*గణపతిస్తుతి*—

చ. ఘనతరమైన భక్ష్యములు గావలెనన్నను నుర్వి లోపలన్
జనములు యెల్లరుం దనకుఁ జాలరు సేయగనంచు నాఁటికిన్
దనివిని గూర్చు నుండ్రములు దద్దయుఁ బ్రీతి భుజించు వేల్పునా
గణపతిఁ గొల్తునెల్లపుడు గాఢతరంబగు భక్తి తోషణన్. 4

—*సరస్వతిప్రార్థన*—

చ. తనపతి పద్మసంభవుఁడు ధాత్రి సృజించుచు పూన్కి నెప్పుడున్
దనువును బ్రాణముల్ బ్రజకుఁ దద్దయుఁ బ్రీతి నొసంగుచుండఁగా

ఘనమగు వాక్కులన్ మరియు గౌరవనీయములైన విద్యలన్
బనివడి నిచ్చునాచెలువ భారతిఁగొల్తు సతంబుభక్తితోన్. 5

—*సుకవిస్తుతి*—

చ. నవరసపూరముల్ ఘనజన ప్రజమోదదమై వెలుంగుచున్
గవిజన మానసీయ మయి కంజదళాక్షు చరిత్రమైన భా
గవతము దారచించి తగఁ గాంచె నెవండిల సుప్రసిద్ధియా
కవివరు బోతనార్యు మదిగౌతుకమొప్పగ బ్రస్తుతించెదన్. 6

ఉ. పంచమవేదమ న్బరగు భారతముల్ రచియించికీర్తులన్
గాంచు కవిత్రయంబు మరిగౌరవనీయులు భాస్కరాదులన్
మించినకీర్తి కాములయి మేదిని నొప్పుకవీంద్ర వర్యులన్
సంచితభక్తినేఁగొలుతు సంతసమొప్పగ నెల్లవేళలన్. 7

—*పిత్రు దేవతాప్రార్థన*—

సీ. పరలోకసౌఖ్యమే ప్రాధాన్యముగనెంచి
పరమ భక్తినిమహిఁ బరగువాడు
చిత్రలేఖనమాది శృంగారజనక మా
విద్యలెల్లనునేర్చి వెలయువాడు
సహజమా పాండిత్య జనితాంధ్ర సుకవిత్వ
ధారను గురియు నవార్యఘనుఁడు
ప్రభువంచనములేక బ్రజలబాధించక
కరిణీకమున మెప్పు గన్నవాడు

తే. గీ. పరమపావన పెదపాటి వంశజుండు
కొమరుమిగుల శ్రీవత్స గోత్రనుతుఁడు
వేంకటాచల నామక విశ్రుతుండు
నామజనకుండు వాని నేనాత్మగొలుతు. 8

—*కృతి*—

సీ. ఏమానినీమణి యెలమిని శివుదల
నక్కజంబుగ నాట్యమాడఁగల్గె
ఏమానినీమణి యిలను నాగ్యులకోసఁగె
నన్నపానాదుల గన్నప్రేమ
ఏమానినీమణి యెల్లయఘములఁబాపి
బరిశుద్ధులుగఁ జేయు ప్రజలనెల్ల
ఏమానినీమణి యెచట గన్పడినచో
బ్రహ్మాదిదేవతల్ బలవరింతు
తే. గీ. రట్టిపావని పేరుచే నవతరించి
కన్నవారికి దనుదెచ్చు కున్నవారి
కెంతొకీర్తిని దెచ్చి దా నంతలోన
భువినిబాసిన తోబుట్టు బుద్ధినిల్పి. 9
సీ. ఎవనిపై నీభువి యెల్లవస్తువులతో
నిల్చియున్నదో జూడ నిరవుగాను
ఎవనిపై విష్ణువు యెల్లవేళలయందు
బవళించి యుండునో ప్రాభవమున
ఎవని గరళకంఠు డెలమితో ధరియించె
శంకాన్వితుడు గాక గంకణముగ
ఎవని సుత్రామాది యెనమండ్రు దిక్పాలు
రెలిమితోఁ బూజింతు రెల్లయపుడు
తే. గీ. నట్టి వేల్పునిపేరుచే నమరిభుపిని
జేసినామంబు సార్థము జరుతనాడె
దివికి నేగిననాదు సతీలలామ
కిచ్చుచున్నాడ నీగ్రంథ కృతిని బ్రేమ. 10

శుభమస్తు-అవిఘ్నమస్తు.

సువ్రత.

కథాప్రారంభము.

ఆ. వె. భువికినెన్నగాను భూషణంబై యొప్పు
మధురనగర మొప్పు మహిమఁజెలఁగి
దానిఁబొగడఁదరమ ధాతకైనను బన్న
గేశుకైన గాదదెంచిచూడ. 1

సీ. ఎచ్చోటఁజూచిన నెలమి నేత్రములకు
బర్వంబొనర్చెడు భవనములును
ఎచటకేగినగాని నచటిరాల్గరగించు
గానంబు సల్పెడు కంఠములును
ఏవంకనేగిన నావంక నతులిత
రమణీయసుమవన రాజములును
ఏదిక్కునకుఁజన నాదిక్కు గాన్పించు
సలిలపూరములు గాసారములును

తే. గీ. గలిగి చెల్వొందునప్పుర కాంతకైన
దరముగాదయ్యె విధివ్రాత దాటగాను
నెంత రమణీయతరమైన నేమిఫలము
గలదు విధిదాసిపట్టున గతియుదైన. 2

తే. గీ. దానిఁబాలించు ప్రభువు కందర్పు ననఁగ
దాసుఁడై యుండి యప్సర తరుణులందె
విసుగులేకయుఁ బ్రొద్దెల్ల వేళలందు
దృష్టినిలకొల్పి రాజ్యంబు నష్టమొందె. 3

ఆ. వె. అతని సహచరులిల నఘములకోడరు
సత్యమనినవారు సహ్యాపడరు
నెలతల వెదకంగ నిపుణులౌవారలు
ద్రోహచింతలకు బహూహాపరులు. 4

కం. అప్సరజనములు వారల
నెప్పుడుఁ గన్గొనిన మదిని నెంచినయంతన్
సర్పంబుజూచి భీతిలు
కప్పలకై వడిని వడిని గాసిలునకటా. 5

కం. వారల సాహాయ్యముచేఁ
గ్రూరుండౌ నృపుఁడుమిగులఁ గుటిలాత్ముండై
సారంగ నయనలందర
నేరుపుమై భంగపరుచు నీచుండుదగున్. 6

చ. కలఁడొకవిప్రుఁడాపురినిఁ గామునిరూపము గొన్నవాఁడు స
త్కులజుఁడు నీతికోవిదుఁడు కూరిమినేర్చినవాఁడువిద్యలన్
విలసితసత్ప్రభావమున విశ్వమయున్ననుగొన్నవాఁడు స
త్కలితయశో మహావిభవ కాంక్షసమన్విత చిత్తుఁడిత్తరిన్. 7

శా. వేదంబే పరసాధనంబనుచు నావిప్రుండు లోనెంచుచున్
వాదించు న్దగబండితోత్తములతో వాంఛాపరిపూర్ణంబుగన్
సాధింపం గనునూహసేయు మదిలో సారాంశమేప్రొద్దునన్.
బోధించు న్దన శిష్యవర్గముల కాబుణ్యాత్ముఁడయ్యంశమున్ 8

ప్రథమాశ్వాసము.

సీ. అతనిభార్య యత్యంత గుణోపేత
చిత్తశుద్ధి గుణశీల సీత
రూపయౌవనముల రూఢిగాంతికాంత
వికచాబ్జనేత్రి యవిస్త్రికాంత
గానాదివిద్యల గమలాసనునిరాణి
సరసభాషిణి భూమి సురునిరాణి
పతిబాయనెడి సుపవిత్రమున శివురాణి
పరులన్నలను విప్ర వరునిరాణి

గీ. అట్టిగుణవతి దనకు నర్థాంగలక్ష్మి
యగుట కెంతయు భూసురుఁ డాత్మలోన
సంతసించుచు నుండును జింతలేక
లచ్చిమగనినిగనిన బ్రహ్మాదు భంగి.

సీ. భూతదయయెజూడ బుణ్యమార్గంబని
యెంచి మన్ననజేయు నెల్లజనుల
సత్యంబె పరలోక సాధనంబనియెంచి
యనృతంబులెప్పుడు నాడనోడు
పతిభక్తియోయిల సతులకు సర్వమహా
వ్రతములగొల్చును వరుని నెపుడు
శుచియె దరుణులకిల శోభాప్రదంబంచు
బరిశుద్ధముగనుంచు భవనమెల్ల

గీ. నట్టి సుగుణంబులకు నిల నాటపట్టు
నాఁగవిలసిల్లు నయ్యేలనాగ బుడమి
కాంతుఁడొకనాఁడు గన్నులఁ గాంచి యొడలు
మరచి గతచేష్టుఁడయ్యె నవ్విరహామునను.

ఆ. వె. అత్తఱిఁ దనమిత్రులందఱి రావించి
యుచితపీఠములపై నుండఁజేసి
యెఱుకఁజేయఁదొడఁగె నీగతి నవ్విప్ర
కాంతఁ దానుగనుట క్రమముగాను. 11

చ. కనుఁగొనినాఁడ విప్రకుల కాంతనొకర్తుక మిత్రులార నా
మనమున నెంచిచూడ జితమన్మథులైన మునీంద్రవర్యులన్
మనముహరించి దాసులుగ మాటలచేతనె జేయజాలు నా
మనముహరించుటద్ది యణుమాత్రముగాదె? సతీలలామకున్. 12

ఉ. ఏమహనీయుఁడీయువతి కెన్నఁగఁ దండ్రియొ తల్లియెవ్వతో
యేమహనీయు లీలలన కేర్పడ సోదరులై జనించిరో
యేమహనీయ సీతరుణి యెంచి వరించెనో ప్రాణనాథుగా
నామహనీయు లియ్యెలను నారయనెంతటి భాగ్యవంతులో. 13

చ. తపమొనరింపఁగావలదె ధాత్రి సృజించెడి ధాతయేని బల్
దపమొనరింపఁగావలదె ధారుణిఁబోషకుఁడైన విష్ణువున్
దపమొనరింపఁగావలదె ధాత్రివినాశకుడైన సాంబుఁడా
విపులమృగాయతాక్షి నరవిందముఖిం దగఁజెట్టఁబట్టఁగన్ 14

తే. గీ. దానిఁగూడంగవలెనన్న తలఁపునాదు
మనముననునాటి విరహాగ్ని జనకమయ్యె
గాన మీరలు నాయెడఁ గరుణతోడ
నూహ నెద్దేనిఁజేయుఁ డాయువిదఁగూర్ప. 15

తే. గీ. రాజ్యమేలను ధనమేల భోజ్యమేల
జీవన మదేల దేహంపు జీవమేల
దావిలేనట్టి కుసుమముల్ గావె తలఁప
విడుతు నన్నిటి నక్కాంతఁ బడయకున్న. 16

క. అన విని సఖు లావిభునిడ
ఘనమా స్నేహంబుఁదోఁపఁ గలుషములేకన్
మన మలర జేయనిట్టుల
వనితను దెచ్చెదమటంచు వాక్రిచ్చి రొగిన్. 17

ఉ. చూతువుగాక మామహిమ సూర్యతనూజుఁడు నష్టువచ్చినన్
భీతిలజేయఁజాలు సలభీముడు దాఁట నష్టువచ్చినన్
శీతకరాననున్ విషమువజేయఁగఁ బార్థుడు నష్టువచ్చినన్
భీతిలఁజేసి తెచ్చెదము భీరులమంచుఁ దలంచితేసఖా. 18

క. కుందంగవలదు నీవిక
సందియ మించుకయులేక చయ్యన మేమా
యిందుముఖిఁ దెచ్చి నిన్నిక
బొందంగాఁ జేతుమయ్య భూవర వినుమా. 29

తే. గీ. నీదుకోర్కెను దీర్పంగ నేరకున్న
జన్మమేలను మాకిక జావుమేలు
దెచ్చువారము కాంతను దేకయున్న
జచ్చువారము నమ్ముము జనవరేణ్య. 20

కం. అనిపలికిన భూమీశుఁడు
వనితారత్నంబు దనకు వశమయ్యెగదా
యని సంతసించి వారలఁ
జనుమనెఁ ద్వరలోనెకోర్కె సఫలముజేయన్. 21

ఉ. వారలనంపి భూవిభుఁడు వాంఛలుదీరగ నాత్మలోన నా
చారుమతిన్ సుభాషిణిని జంద్రముఖిం గనకాంగి సువ్రితన్
నారెకుసారెకుం దలఁచి స్వాతిని ముత్తెపుచిప్పలట్టుగా
వేరుపముల్ దలంపకను విప్రిసతిం గొనియాడు నీక్రియన్ 22

సీ. అహిభూషణుం డితఁ డతిభయంకరుఁడని
నాథు బాసినశిప్రునారియొక్కొ
అస్యభామలఁగోరు నతిజారుఁ డితఁడని
కంసారిబాసిన కమలయొక్కొ
గౌతము భార్యను గామించు నితఁడని
వరునిఁ బాసిన వజ్రిభార్యయొక్కొ
యెల్లవారిని జాల హింసించు నితఁడని
కంతుఁ బాసిన రతికాంతయొక్కొ

గీ. గాక యుండిన నవ్విప్రకాంత కట్టి
యంద మెట్టులగల్గె నీయవనియందుఁ
జూడఁగాలేదె యెందరో సుందరులను
వారలీచాన సరిబోలువారె యహహా. 23

కం. ఆసుకుమారి లతాంగిని
నాసతిఁగాఁ జేసికొన్ననాఁడె గణనుఁడా
నాసుమబాణుని నాకిక
దాసునిగా జేసికొన్న ధన్యుఁడఁగానే. 24

ఆ. వె. సఖులు నన్ను బాసి చాలదినములాయె
నింత జాగుసేయ నేమికతమొ
వార లొక్కవేళ వనితను దేలేక
సిగ్గువడిరొ నన్నుఁ జేరనకట. 25

చ. జడియఁగనేల మిత్రు లిటు జాగును జేసితిరంచు వారు నా
యెడగల స్నేహభావమున నించుక యేనియు సంశయింపకే
వెడలిరి పంతముల్ సెలఁగ వేగమె దెత్తుము చాననంచు నీ
తడవుకుఁ గారణంబగయు ధన్యునిగా నను జేయనేకదా. 26

కం. అనియిట్టులఁ దనమనమున
మనుజేశుఁడు దలచుచుండె మానినికొఱకై
జనిపట్టివార లచ్చట
వనితను జూడంగ గంతువశులై మదిలోన్. 27

కం. ఊహసేయంగఁదొడఁగిరి
సాహసముననైన మిగుల సమ్మతినైనన్
బాహుబలంబుల నైనను
నాహా! నృపు మోసగించి యతివనుబడయన్. 28

కం. తమయూహ నొకనికొక్కఁడు
సమయోచితముగను దెలుప సమకట్టి వెసన్
భ్రమజెంది యున్న నృపుకడ
దమప్రజ్ఞలు దెలుప జనిరి తగనీరీతిన్. 29

సీ. పడరానికష్టముల్ బడి యెట్టకేలకుఁ
గంటిమిమిత్రమా కాంతనేము
కన్నెనెమిషలంబు గల దామెకాంతుండు
విషవకుండు నెల్లవేళలందు
గానసీవాతని ఘనదూరమొందేని
బంపియామైప పద్మపత్రినేత్రి
యాశయమెరుగంగ సతివనొకర్తుక
జనుమను మాచాప సమయమరిసి

గీ. దానవొనఁగూడుకార్యంబు ధరణినాధ
అటులగాదేని స్వీయముగా నామెకడకు
మనమెబోదముగాన నీమనమునందు
జింతనొందగవల దల చేడెగూర్చి 30

కం. అనినుడివిన భూవిభుఁడు
మనమునహర్షించి వారిమాటలకెల్లన్
దనచారులలో నొక్కని
బనిచెను భూసురుని బిలువ నతివేగముగన్. 31

చ. వెడలెం జారుఁడాపుడమివేల్పుని భూతదయాంతరంగునిన్
విమలవినిత్యసత్యరతు వేదపరాయణుఁ గాంచితద్దయు
న్నడకువతోఁ బఁగా నృపతి యాజ్ఞను దెల్పిన నాలకించి యా
పుడమిసురుండు చింతిలెను భూవిభునాజ్ఞకు నాత్మనీగతిన్. 32

ఆ. వె. నృపుఁడుసూడ మిగుల నీచులకాప్తుండు
ధర్మకార్యమన్నఁ దలఁపులేదు
అతడు నన్ను బిలువనంపఁ గారణమేమి?
యేమికీడుసేయ నెంచినాడొ. 32

మ. జగదీశుండగుచక్రియుండఁగ మదిన్ శంకింపనా కేటికిన్
నగరే బ్రాజ్ఞులు విన్నచో నిటులనే నాలోచనల్సేయఁగా
నగరాజంబును నెత్తెడే తృణముగా నందాముల్ గానఁడే
పగయే నాపయి లోకబాంధవుఁడుర్ భక్తుండగానే భువిన్. 34

ఉ. ఈగతిఁ జింతనల్సలిపి యెన్నడు ధైర్య సమన్వితాత్ముఁడై
జాగొనరింపకే మిగుల సత్వగుణాతిశయాంతరంగుడై
సాగగనంపి యానృపునిచారుని నత్తును బొమ్మటంచుఁ దా
నేగుట భార్యతోఁ దెలుప నెంచియు భీతిలి యామె యిట్లనెన్. 35

చ. ఎరుగుదువీవు నాథ మఱి యేలిక దుర్గుణుఁడంచు లెస్సగా
నెరుగును నెవ్వరాతనికి నెప్పుడుమిత్రులౌ వారలొక్కడున్
దురుసులతనంబునన్ మిగుల దూలఁగనాడిన లెక్కసేయకన్
సరస మృదోక్తులం బలికి సంచలితాత్ముల వారిఁజేయుమా. 36

కం. అని యిట్టులాడు దనసతి
విని యోగ్యుల వినఁగనలరి విప్రోత్తముఁడా
వనితాగన్నముపైఁ దన
యనురాగము దెలుప నిట్లులనియెను బ్రీతిన్. 37

ఉ. సంతసమందితిన్ గుసుమసారము గ్రోలు మధువ్రతంబు నా
నెంతటి భాగ్యవంతుఁడనో యిట్టిసతీమణి చేట్టఁబట్టఁగా
నెంతటిహీనజాతి తరు వేని సుగంధపుమాత్రకు గల్గునా
చెంతనెయుండఁ దావినది జేకొనిగాంచదె సుప్రసిద్ధియున్. 38

తే. గీ. వరుఁడు యిటులాడ లజ్జాభినవదనయగుచు
సాహసముదక్కి యొక్కింత చంద్రవదన
మధురమృదువచనములతోడ మగనిజేరి
నమ్రభావము దోపఁ దా ననియెనిట్లు. 39

తే. గీ. తగునె యిటువల్క మీబోటి ధర్మవిదులు
మంచిగంధపు తరు వేను మహినియైన
దావి నిచ్చిన యీశుఁడు నీవుగావె
ప్రజ్ఞయేరిదో జూతుమో భవ్యచరిత. 40

తే. గీ. జాగుసేయకు మోనాథ జనుము వేగ
నృపుఁడు గీడేమిజేయునో నీచుఁడాట
నీవు వచ్చెదునందాక నేను నీకు
గొల్చుచుందును శుభమీకు గూర్పఁగోరకు 41

కం. అని యీగతి భీతిల్లెడు
తనసతి భూసురుఁడుఁజూచి ధైర్యోపేతిన్
జనుజేయ నీమెననుచును
దనమనమును నెఱుకఁజేసెఁ దగసిరీతిన్. 42

మత్తకోకిల. ధర్మమే జయమంచునెప్పుడు ధాత్రినెంచెడువారు దు
ష్కర్మలెవ్వరిచేత నిమ్మహి గాసినొందరు గావునన్
నిర్మలంబగు మానసంబున నిత్యకీర్తినిదెచ్చు స
త్కర్మలెప్పుడు జేయఁగోరుదు గానవీడను గావఁడే. 43

తే. గీ. కాన వగవంగ బనిలేదు కాంత నీవు
భయ మొకించుకయును లేదు జయము గాంతు
బోయివచ్చెదననుచు నాపుణ్యశీల
యనుమతిని బొంది విప్రిండు జనియె నపుడు. 44

ఉ. వచ్చుచునున్న విప్రుని సుభాషితునుజ్జ్వల రూపయావనున్
హెచ్చుగ నభ్యసించుటను హీనతనొందని సత్కళాధనున్
ముచ్చటఁగొల్పు లేనగవు మోము గలాతని జూచిరాజు తా
నచ్చెరువొంది యాగతిని నందరు విన్నను బల్కె నయ్యెడన్. 45

సీ. తపము విఘ్నముగాఁగఁ దల్లడమొదవంగ
గానల న్వాసిన గాధిసుతుఁడొ
వేదం బవనిజాల వికలమైపోవంగ
గావ నేతెంచిన కమలభవుఁడొ
హరునకు వెఱచి దా నన్యరూపమునొంద
భువికి నేతెంచిన పుష్పధనుఁడొ
తనపత్ని యితరుల దాసిగాగను జూడ
గాలేక యిట కేగు గాధ్వనుతుఁడొ

గీ. కాని సామాన్యనరుఁడుగా గానబడఁడు
యిట్టివానిని వంచించు టెట్టులయ్యు
యూహ జేయంగజాలకయున్నవాడ
జూపు డెడ్డెనిదారి నోసుహృదులార. 46

తే॥గీ. అనుచు బల్కెడు నృపుఁజూచి యతనిసఖులు
వీడనంగను నెంతని విన్నవింప
ధైర్యమొక్కింత బూని యాధరణినాథు
నుచితసత్కారములఁజేయ నూహఁజేసి. 47

క. వందనము బ్రాహ్మణోత్తమ
వందనమిదె గురువరేణ్య వరగుణశీలా
వందనము సుగుణవాలా
వందనమొనరింతు నీకు వాంఛలుదీరన్. 48

ఉ. మిక్కుటమైన భవద్యశము మించెను సర్వదిశాముఖంబుల
న్నెక్కడ విన్ననీచరిత మేవిని పింతురు నీదుశిష్యులే
దిక్కున గన్నఁ గన్నఁ గనుతింతురు నిన్నిమహీసురుండనీ
వెక్కుడుబుణ్యశాలివి మహీస్థలినీకొకరుండుసాటియే 49

క. దానము నృపకార్యనుసం
ధానమునన వరత భగవ దంఘ్రిసరోజ
ధ్యానము కవి జనఘనస
న్మానము నీయందెగలవు మాన్యుడ వనఘా. 50

క. ఈవిధమున ననినందన
భావంబున సంతసించి బ్రాహ్మణవరుడా
భూవిభున కభిముఖుండై
దీవించెను యిట్లుదనదు దివ్యమహిమచేన్. 51

క. శ్రీవరుడు లోకవంద్యుడు
సాకేతపురేశు డఖిల జగదీశుండున్
భీకర రాక్షస హరుడిల
నీకీవుత సిరులు యశము నిక్కపుబేర్మిన్. 52

ఆ॥వె. దీవనలిటు సల్పి తేజోధురీణుఁడై
కూరుచున్న ద్విజుని గూర్చి రాజు
విన్నవింప దొడఁగు వినయంబుదోఁపంగ
మిథ్యకథనమిల్లు మేలుగోరి. 53

సీ. భూసురోత్తమ విను పుణ్యతీర్థంబైన
కాశికాపురిలో నివాసుఁడైన
రాజశేఖరుఁడను రాజపుంగవునకు
మిత్రరంజనుఁడను పుత్రుఁడుండె
సకలశాస్త్రములందు సారాంశమంతయు
గ్రహియించి నాఁడట మహిఁ జెలంగి
యాతని నెల్లైన నల్లుగాఁబడయంగ
జనియించె గోర్కె నా మనమునందు

గీ. కానఁ నిప్పుడు నరిమురి గాశికేగి
వానిగుణరూప సంపద వరుసఁజూచి
అర్హుఁడగునేని సందేశ మానతిచ్చి
పుణ్యమొందంగ ముదమునఁ బూనుమయ్య. 54

ఉ. భూవిభుఁడీగతింబలుక భూసురవర్యుఁడు చింతనొంది నే
నేవిధి బోదుగాశి కిపుడేగతి దెల్పుదు భార్యతోఁడ నీ
భూవిభునాజ్ఞ దాటగను బోలదు పీడతి క్రూరుఁడంచు నా
భావజగర్భ భంజనుని బ్రార్థనజేసెను విశ్వనాథునిన్. 55

తే॥గీ. భానువారము గాశికి బయలుదేర
కార్యసాఫల్య మానని వార్యముగను
గాననను బంపు యత్నంబు కాంక్షతోడ
జేయుమోరాజ బోవంగ సిద్ధపడితి. 56

తే॥గీ చాలదడవయ్యె బూజకు సమయమయ్యె
దేవతార్చన సేయక తినెనువాడ
గాను గావున నాయెడ గరుణతోడ
సెలవొసంగుము బోయెద శీఘ్రముగను. 57

క. అని బల్కెను బ్రాహ్మణు గని
విసయముదోపంగ నృపుడు వేడుకమీరన్
జనుమని వందనముల నిడ
ననఘుండా విప్రవర్యు డలమటజనియెన్. 58

చ. కనుగొని బ్రాహ్మణుండుమది గౌతుకమొప్పగ జేరనామెయున్
ఘనతరరాగ సంజనిత కాంక్షమెయిన్నెదు రేగిప్రాణనా
థుని పదయుగ్మముం గడిగి గారపుబల్కుల దృష్టిజేయునా
వనజదళాక్షితో నతండు వారకదెల్పెను రాజునానతిన్. 59

గీ. ప్రాణనాయిక వినుమేను ప్రభువునాజ్ఞ
శిరముధరియించి కాశికి నరుగవలయు
నచట యువరాజు దనకన్య కర్హుడైన
వరుడగునొకాడొ రూఢిగా నరయుకొరకు. 60

క. వినుమతని యాజ్ఞ మీరిన
ఘనమాకోపాగ్ని జనిత కలుషాత్ముండై
మనలను జిక్కులుబెట్టెడు
పనివినియెదనతివ సీదుపంపున వేగన్. 61

చ. తనవిభుడిట్లుపల్క వనితామణి యెంతయు గంపితాంగియై
ఘనమగుశోకవహ్ని బడిగ్రాగుచు నేమియు బల్కజాలకన్
దనువున నెల్లెడం జమట దద్దయుగ్రమ్మ గళావిహీనయై
గొనగొన నేడ్చి డస్సిమరి గొంతవడిన్నిలు వంగనోపకన్. 62

ఆ. అశని పాతనిహతమగా కడళికభంగి
కార్ముకా హాత్రమైన క్రోంచిపగిది
జ్యానినాదము విని యడగు నేణంబన
మూర్ఛపోయెనట్టి ముదిత యపుడు. 63

గీ. మూర్ఛపోయిన సతిసేద దీర్చనతఁడు
తగిన యుపచారములజేయ ధైర్యమూని
కనుల విచ్చియు దనవిజకాంతు జూచి
జాలిజనియింప నిట్లనె చంద్రవదన. 64

మ. తగునే నన్నిటుడించిపోవ నిచటన్ ధర్మంబె ప్రాణేశ్వరా
మగువల్ భర్తలబాసియుండ నిలలో మన్నించు వారెవ్వరీ
జగమందీశ్వరుఁ డొక్కడే సతులకుం జర్చింపగాంతుండు దా
నగుటన్ నీవెరుగంగ నేరనిదియే యందంబె యీచందముల్. 65

శా. ధర్మాధర్మ విచక్షణాపరుడవో ధాత్రీసురోత్తంసమా
కర్మంబెట్టులనుండెనో నిజమొ యీగాశీప్రయాణంబు నా
మర్మంబున్ దెలియంగగోరి నుడుటో మార్తాండ తేజోనిధీ
నర్మాలాపము లాడగోరితొకదా! నాథామనోహారకా. 66

గీ. నిన్ను నెడబాసి నిమిషంబు నిలువనోప
భయము జనియించు మదిలోన బ్రాణనాథ
నన్ను నొంటరి నుంచుట న్యాయమగునె
ప్రాణములు నిల్వవిక నీదుపదములాన. 67

క. కాశికి బోవలెనని వి
శ్వేశుని దర్శింపవలెను విధిగా ననుచున్
యాశ జనించెను మది ప్రా
ణేశా గొనిపొమ్ము వత్తునిక్కము నీతో. 68

గీ. ఇట్లు చింతించి తను గాశికేగనీక
మనము నెరియంగఁ జేసెను మానవతికి
ధైర్యజనకంబులగు నెన్నొ తగవు లిట్లు
నుడువఁదొడఁగెను వడివడి దడయక తను. 69

ఉ. భర్తప్రియాణమా టరసి భార్య తనంతనెవచ్చి యాతనిన్
కీర్తిసుఖాంబులం జయము కేవలమున్మదిగోరి యంపి దా
నార్తిని జెందకుండుటయె యార్యులు మెత్తురు దానినామె స
ద్వర్తినియంచు బేరుగను వాదమువియ్యెడ జేయబోకుమీ. 70

సీ. పయనమయ్యెడువేళ భార్యతావచ్చెద
ననుచు నడ్డముబెట్టు టద్దియొకటి
తరలిపోయెడువేళ చిఱుతక యొకతేడ్చు
చును వెంటనంటి వచ్చుటయు నొకటి
వెడలెడునవ్వేళ వృద్ధబాంధవు లెవ్వ
రైన వెడలకుమంచు ననుటయొకటి
పోవునాసమయాన బొరుగువా రెవ్వరు
నైన నెచ్చటికన్న నద్దియొకటి

గీ. యిట్టివప సూచకంబు లెయ్యెడలనగుట
నెరుగవే నీవు ప్రేమచే నిట్టులనగ
తగవె? శీఘ్రంబె వచ్చెద మగువనాకు
శలవొసంగుము బోయెద జయముగాంచ. 71

మ. అనుచుం బల్కెడు నాధుజూచి యపుడయ్యబ్జాక్షి చిత్తంబునన్
ఘనలజ్జాన్విత యయ్యెగాని విభుపై గాంక్షన్నివారింపగా
జనలేకుండియు నెట్టకేలకుమదిన్ శాంతింపగాజేసి యా
ఘనతేజోనిధితోడ నిట్టులనియెన్ గాఢానురాగంబునన్ 72

మ. అపచారంబును జేసితిం బ్రియసఖా యానందసంధాయకా
కృపతో మన్నన జేయఁగావలె జుమీ కేలోడ్చి ప్రార్థింతునిన్
నెపమెంచంగను బోకుమీ యిటుపయిన్నిల్వంగ నోపం జుమీ
కపటంబింతయు లేదు మీప్రియకరా కారుణ్యరత్నాకరా 73

ధృవకోకిల. వినుతవాసవవైభవా పరవేధనాసుగుణోదయా
జనుము వేగమె గాశికిప్పుడు జాగరూకతతో సుతస్
అనిలశంకర చంద్రసూర్యులు నంబుజాసనమాధవుల్
నినుసుఖాత్మునిజేయుగావుత నిత్యమున్ బ్రియమిత్రులై 74

చ. నిముసము లేశులుందలప నిక్కముయేళ్ళు యుగంబులౌ జుమీ
శ్రమనుహరించు నీదుముఖ చంద్రుని జూడనినాఁడు నాకహా
కమలభవుండు నానుదుట గట్టిడియె లిఖియించెనీగతిన్
న్నమరులు మెత్తురాయనుచు నైనదలంపనుగా మనోహరా 75

తే॥గీ. గాననామెడ బ్రాణేశకరుణతోడ
మేరమ్ము జాగట జేసెదేని
నిలుపనోపను ప్రాణమున్నిజమునమ్ము.
జయము జయకామునీకిఁక జయముజయము 76

కం. అనినుడివెడి తనసతిగని
యనఘుండాభూసురుండు హర్షాత్ముండై
జనియెను గాశికి బోవను
వినుతించుచు మనమునందు విశ్వేశ్వరునిన్ 77

ఉ. సోమెసునాథుని న్మృగుల బుణ్యచరిత్రుని గాంచియాతనిన్
బ్రాయుట కెంతయున్ వగచి ప్రార్థన జేసెను విశ్వనాథునిన్
తోయజగర్భసన్నుతుని ధూర్జటి దివ్యనృపాధియానునా
కాయజగర్వగోత్రపవికాంచనశైల శరాసనున్ హరున్ 78

ఉ. భావజభంజనా పరమపావనయో జగదీశ శంకరా
దేవపరాత్పరా వరద దీనదయాపర చంద్రశేఖరా
బోవుచున్నవాడిపుడు బుణ్యజనాన్విత వారణాశికిన్
గావగదయ్య నావిభుని గౌరిమనోహర మంగళాకరా 89

ఉ. నీరజనాభ మౌని జననిర్మలమానస పద్మబంభరా
ధీరయశోదపుత్ర హరిదివ్యపరాక్రమ నందితార్జునా
సారసనేత్ర గోపకులచంద్రమ నావిభుగావవేకృపన్
గోరిభజింతు నిన్నిపుడు గోకులవర్ధన కంసమర్దనా 80

చ. ఎటుజనుదాన లోనికిపుడెవ్వరు దిక్కిక ప్రాణనాథ నీ
విటకెవు డొత్తువో మరల నెన్నడుగాంతునో నీముఖాబ్జమున్
బటుతరమైనదుఃఖముల పాలిటనన్నిక జేసిపోయితే
కటకట యిట్టికష్టములు గాంచగదా కలనైన దైవమా. 81

సీ. నీవాక్యములతోడ నిండనిగేహంబు
శారికలేని పంజరముగాదె
మహినీదుముఖచంద్రవిహితమౌ గేహంబు
తిమిరావృతారణ్య సమముగాదె
నీవేదవాక్కులు నేర్పులేనిగృహంబు
కమలజుగనని నాకంబుగాదె
నీపదాంకితముల నెలమిగాంచని గృహం
బిలనబ్జ శూన్యమౌ కొలనుగాదె

తే॥గీ. నిన్నుబాసిన సుపవిత్ర నిక్కముగను
కాంతుబాసిన భూమిజ గాదెతలప
నాధనుచరిత్ర సరసిజ నాభుడెపుడు
దెచ్చునిన్నిట కాపుణ్య దినమదెపుడొ. 83

ఉ. ఈగతి పెక్కుభంగుల నిజేశ్వరునిందల పోసియన్యమా
భోగములెన్నియో గలుగ బుణ్యచరిత్రయవన్నియుఁ బరి
త్యాగమొనర్చి యీశ్వరుని ధ్యానముజేయుచు నిమ్మహీస్థలిన్
యోగినియై చెలంగు దన యోగ్యత నార్యులు సన్నుతింపగన్. 83
ఉ. భూసురుడేగుటన్విన గభూవిభుడెంతయు నాత్మనాతనిన్
మోసముజేసి యంపుటకు మోదమునొందుచు మోహనాంగియా
దాసికొకర్తుకంబి లచిధాత్రిసుగోత్రము భార్యజూచితా
నాసనుజెందుటన్నడివి యామెనొడంబడ జేయునావుడున్. 84
సీ. భూనాధవినుమేను బోవుటకింతయు
వెనుకదీయను నాదు మనవివినుము
దైవసమానుండు ధరనామెకాంతుండు
యలఘుచరిత్రుండు ననఘుడతడు
భూసుతాదులసరి బోలుపతివ్రత
సుచరిత్ర మహినామె సువ్రతాఖ్య
పరులుసోదరులని భావంబునందున
నిరతంబు నెన్నెడు నిత్యపుణ్య
గీ. గాననామెను గోరంగ గష్టమొదవు
ననుచుభయమందుచుంటి నామనమునందు
నుచితమూహింప దగుదీవు యురుగుణాఢ్య.
మరలవచ్చెదననుచు నామగువబలుక. 85
ఆ॥వె. ఇట్టులామెయనుట కెంతయు గోపించి
నిష్ఠురోక్తులెన్నొ నెలతనిట్లు
బలుకదొడగె నపుడు భయజనకంబుగా
విన్నమిత్రులెంతొ వెఱగునొంద. 86

శా. స్త్రీలంజంపుట పాపమంచు మదిలో జింతించి యిప్పట్టునన్
జాలింజెందితిగాని నిన్ను నృటిలో జంపంగ లేకుంటినే
చాలుంజాలును నీతివాక్యము లిఁకన్ సంకోచముం జెందకన్
వాలుంగంటెని దెత్తువేని భువి నీ ప్రాణంబు దక్కుం జుమీ. 88

క. వినుమిపుడె వేగబొమ్మీ
వనితారత్నంబు నింక వారికి దెమ్మీ
యనినుడివి బంపనామెయు
జనియెను భూసురునిభార్య సాధ్విం జూడన్. 89

ఉ. భూసురునింటి కన్నెలత పోయి కనుంగొనె బ్రీతితోడ బ్రా
ణేశు కథారసామృతము నిచ్చలు గ్రోలుచు బ్రొద్దుపుచ్చుచున్
భాసిలుచుండు విప్రకుల భామిని నామద హంసగామినిన్
వాసిగ భూసురుం డరుణి బ్రేష్ఠసుభాషిని సువ్రతామణిన్. 90

చ. కనుగొనుటాయెనేవిధిని కాంతనుడాయుదు నేమిసెప్పుదున్
అనుపమ నిత్యకీర్తికిలనాకరమౌ సుగుణాంబురాశి యీ
వనితసుదర్శనంబిల నివారణజేయదె మత్కృతాఘముల్
అనుచును దాసియేగుటయు నామెనుజూచియు సువ్రతాఖ్యయున్

తే॥గీ. అతివ నీవెవ్వరిచ్చటి కరుగుదేర
గారణంబేమి నేవిన గోరుదాన
రమ్మ దయచేయు మిచట నోయమ్మ నీవు
ననుచు బిలువంగ దాసి దా ననియెనిట్లు. 92

తే॥గీ. సువ్రతవు నీవు పుడమి పతివ్రతవును
నగుట నీతోడ జెలిమికి నాసజెంది
వచ్చియుంటిని నాపేరు భ్రమర యంత్రి
సుదినమయ్యెను నేడు సుదతియనగ. 93

క. పరపురుషు లన్నదమ్ములు
పరకామినులెల్లనాకు భాత్రికలు జుమీ
వరమతి కావుననాతో
నరయగ స్నేహంబు చేయ వసుగగవలెనే. 94

చ. ఇలగల భూతసంచయము నేర్పడజన్మము నొందజేయుచున్
బలమును తేజమున్నొసగి భాసిలజేయుచు నుండువాడు దా
నలజగదీశు డొక్కడగు టారసిజూడగ జాతిభేదమున్
గలుషములేని బాంధవులుగారె ? మహాస్థలి నెల్లప్రాణులున్. 95

ఉ. ఈగతిబల్కు దాసి మది నెంతయు సిగ్గును భీతినొందగా
సాగుచు నేమియుంబలుక జాలకనుండియు నెట్టకేలకున్
బాగగుమాటలంబలికి భ్రాంతిజనింపగ జేసి వెన్కదా
నేగిన కార్యముం దెలుప నెంచి మృదోక్తుల బల్కె నీగతిన్. 96

మత్తకోకిల. తల్లి నీవచనామృతంబును ధన్యనై తగగ్రోలితిన్
ఎల్లప్రాణుల బాంధవంబిల నేర్పడన్ వినగల్గితిన్
కొల్లలాయెను సంతసంబిక కోర్కెదీరగ నేను నీ
కెల్లవేళల భృత్యురాలుగ నిమ్మహిం జరియించెదన్. 97

తే॥గీ. మలినవస్త్రంబు ధరియించి మగువనీవు
కురులుదువ్వంగ నొల్లవు కోర్కెమీర
తిలకమైనను తీరుగ దిద్దవేమి
భూషణము లేలదాల్చవు పుణ్యచరిత. 98

తే॥గీ. అంతియేగాక నీదేహమంతమిగుల
వాడియున్నది జూడంగ వనిత నేను
మొలకలెత్తెడు చిరునవ్వు మోమువాసి
యుండగతమేమొ నాతోడ యువిదచెపుమ. 99

క. పతియలిగి మందలించెనొ
హితులెవ్వరు నైననీకు నెగ్గొనరిచెనో
ధృతిచెడియుండగ గారణ
మతివా యేమగునొ యంచు నరయుచునుంటిన్. 100

ఉ. నావుడు విప్రభామినియు నాదరమొప్పగ దాసిజూచి తా
నీవిధబల్కె నాతి మన యేలిక పన్నుగ గాసికేగెదా
నావిభుడాతడేగుటకు నార్తి నిజెందుచు నున్నదాననే
నీవిధినంచు బల్కి మదినీశ్వరునిం దలపోసి వెండియున్. 101

మ. పతి దానన్యపురంబు కేగ వినుమీ భర్తృవ్రతంబు జూడదా
నతనింగావ బరాత్పరుం దనమదిన్నత్యంతమౌ భక్తితో [చున్
సతతంబుం గొనియాడుచున్ హితమతిన్ సమ్మోదముం జెందు
ఇతరంబేమి దలంపకుండెనుజుమీ యింతేనియు న్నెచ్చెలీ. 102

సీ. పతియింటలేనిచో భార్యతానెప్పుడు
సరసాన్నముల దినజనదుసుమ్ము
ముదముతో మృదుశయ్య నిదురింపగారాదు
కురులు దువ్వగరాదు కొమరుమిగుల
తీరుగాగస్తురి తిలకముంచగరాదు
కుసుమముల్ ధరియింప గూడదెపుడు
సొగసైనబంగరు సొమ్ములుంచగరాదు
గంధాదివస్తుల గాంచరాదు

గీ. విడెముసేయగవలదు వేడ్కమీర
బరులగృహముల నెప్పుడు దిరుగరాదు
చిత్రవస్త్రాదులెపుడు గైసేయరాదు
నవ్వగారాదు యిదె విను న్యాయపథము. 103

కం. అని నుడివిన భూసురసతి
గనివచ్చినదాసి భ్రమరికయు దానగుచున్
ఘనస్నేహ మభినయించుచు
ననియెను తనయల్పబుద్ధి యగుపడనపుడున్. 104

ఉ. భూసురలెన్నగాపుడమి బుట్టిననాటను గోలెయాశ్రమా
వాసులుగాగనుండి మఱివాంఛలరోయుచు దేహమంతయున్
గాసినిజెందజేయుటయె గాకమహీస్థలి స్త్రీలసివ్విధిన్
మోసముజేయుచుండుటది ముద్దియ నీవెరుగంగ నేరవో. 105

తే॥గీ. అట్టివానిని బతిగ జేపట్టుకంటె
బ్రహ్మచారిణివై యుంట పరగలెస్స
యౌవనంబంత నీగతి నడవిపాలు
జేసి మనకెటులనగి రాజీవగంధి. 106

ఉ. ప్రేమదలంప దైవికము ప్రేమది యారయ గాంక్షసూన్యముల్
భామరోగాన నా మనముపాయిక నుండెను నామనోహరున్
గామ వికారమగ్నలగు కాంతలచెంతను నీదువాక్యముల్
కోమలిచెప్పగానగును కూరిమి విదురు వారలెల్లరున్. 107

చ. ఘనతిమిరావృతంబునగు కానజరించెను నట్టివానికిన్
వనజహితోదయంబున నపారసుఖం బొనగూడుచాడ్పునన్
ఘనవిపదంధకారమున గ్రాగుచునుండెను కాంత కెప్పుడున్
తననిజకాంతు దర్శనము తద్దయుగూర్చు ముదంబుసౌఖ్యమున్.

చ. అనవిని సుచరితాఖ్యగని యాదరమొప్పగ దాసియిట్లనెన్
ఇనుడుదయింప లెస్సయగునింతిరో! యట్లుదయింపకున్న నా
ఘనతిమిరంబు బాపికొన గాంక్షజనింపగ నెవ్వరేనియా
వనమునుబాసి యన్యపురివాసము జేయదలంపబోరొకో 109

క. అనుదాసిజూచి సువ్రతి
యినుడేయుదయింపకున్న నెల్లజగములున్
ఘనతిమిర నిలయములెకద
వనితా సుఖమెట్లుగల్గు వనముంబాయన్ 110

తే॥గీ. అంతియేగాక వినుమి యోకాంతమనము
అరసి జూడంగ నినుడొక్కడగుటజేసి
వనముబాసిన నందె నివాసమున్న
వానిగోరియె కదయున్న వనరుహాక్షి. 111

శా. రేయింభానుడు నుండునో ప్రియసఖీ రేయింబ్రకాశింపగా
జేయంజాలవొ చంద్రతార లెలమిన్ చెల్వొందు దీపాదులున్
హాయింజెందమొ వాటిగాంచు బుడమిన్ హాస్యంబొ సృష్టింగనున్
హేయంబంచు దలంపజూచెదు గదా యింతేని యూహింపకన్.

తే॥గీ. అనుచు భ్రమరిక వల్కంగ నవుడునగుచు
సువ్రతయు నామెనింకను బోధజేయ
నెంచియుక్తియు మిక్కిలి నేర్పుగదుర
నుడువదొడగెను నీగతి వడిగనవుడు. 113

చ. ఇనునికళాంశమే శశియు నింపుగ తారలు సంగ్రహించితా
మినుడపరాబ్ధికింజనగ నెంతయు వెల్గెడు మాడ్కిజూడగా
నినుడుదయామయుండగుట నెచ్చట కేగిన నుర్విసంతదా
ఘనముగ వెల్గజేయుని వికల్పనజేసె నటంచు నెంచెదన్. 114

తే॥గీ. గాననే రేయి బ్రజలెల్ల గాంతవినుము
నిత్యకృత్యములందక్క నితరమైన
పనులగావింప నేరక పండియుండి
భానుడుదయింప లేచుట పడనిగనవొ. 115

ఉ. దీపమటంచు బల్కితివి దీపముబోల్తురె భానుతోడనా
దీపపుకాంతి తైలగుణ దీపితమైకద నద్దివెల్గగా
నోపున తైలమింక గనుమూహ నొసర్పుము మానసంబునన్
లోపమదింత గల్గునొకొ లోకసుబాంధవు కాంతికెప్పుడున్. 116

తే॥గీ. అనుచుబల్కంగ దాసిదానని యెనిట్లు
చదువునేర్చిన నీతోడ సమముగాగ
నుక్తులంబల్క జాలక నున్నదాస
వినుము నారాక గారణ మనుచునగుచు. 117

ఉత్సాహ. అతివ రాజునిన్నుజూచి యాసజెందియున్నవా
డతనినీవు జెట్టబట్ట నర్హమంచు నెంచెదన్
హితముదెల్పు చుంటివినుము హేయమంచు నెంచకన్
క్షితిని మమ్ముసంతసింప జేయుమమ్మ రాణివై. 118

ఉ. ఈవిధిబల్క సుచరితయు నెంతయు గోపము భీతినొందుచున్
భావమునందు నీశ్వరుని భక్తిమెయిందలపోసి యాపయిన్
భూవిభునెంచి రావణుని భూమిజదిట్టిన మాడ్కిదోపగా
జీవమునందు నాసవిడి చింతను జెందక పల్కెనీగతిన్. 119

చ. నృపుడవినీతుడో చెలియ నీచుడు దుర్మతి వానినెన్నగా
కపటియకూరిరుమన్మృగుల గర్వముధాంధుడు నెట్టివారికి
న్నపకృతిజేయగా వెరవడట్టి నరాధము జెట్టబట్టునా
చపలమతిన్కిరాతుకడ జక్కని వేరముతోడ బోల్పనా. 120

తే॥గీ. అట్టినీచుని దాసి వీవగుటనాకు
గరపబూనితి వీగతి కానిపనులు
చాలుచాలును హితములు జాలునింక
పొమ్ము నాతోడి మాటలు పొసగవింక. 121

క. అనియిట్టులాడు సువ్రత
గనుగొని భ్రమరికయు సిగ్గు గదురగనప్డుర్
జనియెను రాజుంజూడగ
ఘనమహా హారి పాదనుడాయు కరిగతిదోపర్. 122

గద్య:—ఇది శ్రీపరమేశ్వర కారుణ్యాధికజని తాంద్ర కవిత్వ ధారా కౌశలుండును, పరమభాగవత శ్రేష్టుండును, చిత్రలేఖ కళానిపుణుండును, గాన విద్యాభిలాషుండును, నగు పెదపాటి వేంకట చలపతి జ్యేష్ఠపుత్ర వెంకటరమణ ప్రణీతంబైన సువ్రత యందు ప్రథమాశ్వాసము సమాప్తము.

శుభమస్తు అవిఘ్నమస్తు.

సువ్రత.

ద్వితీయాశ్వాసము.

తే॥గీ. దాసియేగెను మనకేమి మోసమగునో
యనుచు సువ్రతయంతయు నడలుచుండి
కొంతదనువ్రుకు ధైర్యంబు కుదురుపరచి
చింతనలుజేసె నీగతి జిత్తమునను. 123

చ. ద్రుపదన్రుపాలపుత్రి తను దీనతవేడగ గావలేదొతా
నపరిమితానురాగమున నార్తినడంచగ లేదొసీతకున్
చపలమృగాక్షి చంద్రమతి జాలవిధంబుల గావలేదొకో
కృపను వెలింతియే దలప గేశవుకిమ్మహి గొంతనేటికిన్. 124

క. అని యీగతి పలువిధముల
దనమనమును దిట్టబరచి దైవము నెమ్మిన్
వనితారత్నము దలచుచు
దినమంతయు గడపనెట్లొ క్షీణవదనయై. 125

తే॥గీ. గడపియారేయి దననిజకాంతుమదిని
బహువిధంబుల దలపోసి తహతహపడి
మెట్టకేలకు నిదురింప నెంచితనదు
యుత్తరీయమె శయ్యగా బొత్తుపరచి 126

ఉ. ఎంతటిపాపకర్మముల నీన్నృపుడిప్పుడు జేయనెంచెదా
నెంతటిక్రూరమానిసియొ యిట్టినరాధము డేలుపట్టణం
బింతటి పాపభూమియని నెన్నగ నెవ్వరి కేనిశక్యమే
సుంతయు వెన్కదీయకిక నూటిగ కాశికి బోవలెన్సయా. 127

చం. ప్రియునిను బాయుటాదిగను పెక్కులుదుఃఖము లొందుచుంటినా
భయమిట దీర్చువారెవరు బాధలమాన్పెడువారలెవ్వరే
క్రియునిటనుండ నోపుదును కించలవీడియు నిశ్వరుణ్మదిన్
నయముగనిల్పి నిన్నటగనన్ జనుదెంచెదవారణాశికిన్. 128

క. ఈరీతి పెక్కుభంగుల
నారీమణిదలచుచుండ నడిరేయినటన్
ద్వారము తెరువుమటంచును
క్రూరుండొక్కండు పెద్దకూతలు పెట్టెన్. 129

చం. అదివిని సుచరిత్రామణియు నంత్యము గోచరమౌ భయంబుతో
హృదయము ఝల్లనన్ దనదుహీనదశన్ బలుమారుదూరి నీ
వదయుడవై తివే యిటుల నార్తజనావనయంచు బొక్కుచుం
డుదకొకరీతి ధైర్యమది దోచగవారలతో డనిట్లనెన్. 130

ఆ॥వె॥ అన్నలార యొంటి నున్న దాన నేను
నాధుడింటను లేడునాదుమనవి
నాలకించిమీర లతనిరాక నెఱింగి
వచ్చుటదియె ధర్మవర్తనంబు. 131

తే॥గీ॥ అంతియేగాక నొంటరులైనపడతు
లన్యపూరుషుజూడంగ నర్హరేయి
లోపమందురు పెద్దలు లోకమునను
గానమిమ్ముల నిప్పుడు గాంచరాదు. 132

చం. అదియునుగాక మీ రెరుగనట్టి సధర్మములెందునుండునో
సదయమనస్కులార ననుసంతస మొందగ జేసిమీరలీ
సదనము వీడిపోవుటొప్పగును సత్వగుణాఢ్యులమిమ్ము వేడెదన్
మదినితరంబులౌ దలపుమానుడి మీకిల భ్రాతృకంజుడీ. 133

కం. అనిబల్కుసువ్రతాఖ్యకు
వినయముబ్రేమయును గదుర విప్రులమిదియై
మనుజేసుడిట్లులనియెను
దనమనమును నెరుకజేయ దద్దయువేడ్కన్. 134

తే॥గీ॥ నీదుపతిజూడగా నేను నెలత నేను
అందకత్తె వునీవిలనౌటజేసి
వచ్చితిని నిన్నుగన నాదువాంఛదీర
వాకిలిందీయు మికచంద్రవదన వేగ. 135

తే॥గీ॥ చంద్రవదనను నేనని సరగమీరు
బలుకుచుంటిరి భానుని ప్రభలు దక్క
చంద్రికశూన్యమయ్యెను చంద్రునందు
గానగాలేరు మీరు చీకటియెగాని. 136

చ. అనియిటుబల్కు సుచరిత సాదరమొప్ప నృపాలుఁడిట్లనెన్
వనితరో శ్లేషగా బలుక వాంఛలు దీరునె యింకనా దెసన్
ఘనమనురాగ సూచకము గానొకమాటనుబల్కి ద్వారము
జనుదెరువంగ పుష్పిలుతెంతా యకమ్ముల్ మరినన్ను వేచెనన్. 137

ఉ. ఇంతికొనిన్ను నామదని యెంచినరించిన వాఁడ నాపయిన్
బంతముసేయగాదగదు భానజుడెంతయు క్రూరుడై సన్
వంతలబెట్టుచుండెనిక వాంఛలు దీర్చగనెంచ వేని
సుంతయునిల్వజాలనుసుమ జూడుమినాదెస దాసుడన్ జుమీ. 138

ఉ. చక్కనిదానవీవగుట సారసనేత్రికొ గాంచగల్గితిన్
జిక్కెమనంబు నీపయిని జేకొరజేయ వదేనిసౌఖ్యమున్
మిక్కుటమైన దుఃఖభరమింక భరింపగలేక నాదియా
చక్కనిదేహమంతకుని సన్నిధికేగెదు నిక్కువంబికన్. 139

తే॥గీ॥ మధురనేలెడురాజను మగువనేను
రాణినై యుండి సుఖముల రబసమునను
వడయునప్పుడె జుమినీదువ్రితముపండె
సువ్రితవటన్న నామంబుసుదతిచెల్లు. 140

క. అనియీగతిబ్రిల్లదముల
మనుజేశుఁడువల్కుచుండ మానవతియుదా
ననియెనుదానిఁజూచియు
ఘనమన్వాయంబులెన్న గడలుకొనంగన్. 141

చ. నృపుడవునీవు నీప్రిజల నిచ్చలుగాచుచు నుండివారనే
కపటపుమానవుండైన గాసిలజేయగ నెంచవానినీ
నిపుణతమందలించగను నెంచుట నొప్పగు నీవెయీగతిన్
చపలమతిన్ విరాళిగన సజ్జనసమ్మతియే మహీధవా. 142

ఉ. జానకిగాంచిరావణుఁడు చక్కఁదనంబె ప్రధానమంచునా
మానినిదైన నిర్మలపు మానసముం దెలియంగలేకదా
బూనుటనామెఁగూడఁగను పొందొనఁగూడమి నొందెఁగాకదా
దీనతజావఁడే రఘుని తీవ్రశరాళికిఁ జిక్కి సోదరా. 143

చ. ద్రుపదనృపాలపుత్రి తనదృష్టిఁబడంగను గీచకుండు దా
నపరిమితానురాగమున నామెను గూడఁదలంచి యెంతయుం
జపలమనస్కుఁడై యనిలసంభవుచేఁబడి జావలేదొకో
నృపతి యివేటచేతలిక నీతిపరుండవుగమ్ము భూస్థలిన్. 144

ఉ. భీతివొరింగి దేవగురు పీనపయోధర గోరమించుటన్
పాతకమైన చంద్రగతి భానమునందలఁ బోసిజూడుమీ
గౌతముభార్యఁ గోరెఁశచి కాంతునిపాట్లుదలంచిచూడుమీ
భీతిజనింప దేమదిని బెద్దలెవారలకన్న భూవరా. 145

చ. పరసతినెల్లనీమదిని భ్రాత్రికలంచు సదాదలంచినన్
నిరతము. భాగ్యసంపదలు నిన్నెడబాయకనుండు నీయెడన్
మఱచిచరించి సీవిటుల మత్తుఁడవయి దెలియంగలేసివో
సిరియునుసంపదాయువులు శీఘ్రమె నిన్నెడబాయు భూవరా 146

క. నీవీగతి బరసతులను
భావంబునగోరి పెక్కుబాధలబెట్టన్
జీవింప నేర్తుమే యిల
కోవిదులెల్లరునునిన్ను "కుమతీ"! యనరే. 147

ఆ. రాజుదలప బ్రజకు రక్షకుండునుదండ్రి
రాజుదైవ మిలను రాజు గురువు
వాఁడెయిట్టి తుచ్ఛవాంచల మునుగంగ
రాజె రక్కసులకు రాజుగాని. 148

తే. గీ. నీదు కులకాంత వినసామె నెమ్మనమున
నెంతగుందెను నీకీర్తి యంతతప్పు
తొలగిపోవును యదిగాంచి మెలగలేక
గాన నీవిట్టికోర్కెల మానుమింక. 149

సీ. రాజతంత్రములు బల్ రక్తితో నడపుచు
నరికరిగుంపుకు హరియనంగ
ప్రజలనురక్షించు భారమంత వహించి
రమణీయమూర్తి శ్రీరాముడనగ
సత్యంబువీడని సద్వ్రతంబు వహించి
సకలావనికి హరిశ్చంద్రుడనగ
పరదారలను మాతృభావంబునంజూచి
లాలితగుణుడు ప్రహ్లాదుడనగ

గీ. పుడమి విలసిల్లు నాపుణ్య పూరుషుండె
నృపతియన నొప్పునుగాని నీచవృత్తి
దిరిగి ప్రజలనుభాధించు దేవఘాతి
పతియె ప్రజలకు మహి నరపశువుగాని. 150

మ. అని యీరీతిని పెక్కునీతులను నాయంభోజపత్రాక్షి తా
ననిన రాజవి లెక్కసేయకయె కుప్యన్మానసోపేతుడై
వనితా నీతులు చాలుజాలునిక నీవాదంబులన్ మానుమీ
చనుమీ ద్వారముదీయనింక విటకుంజాలంబు చేటౌజుమీ. 151

తే॥ గీ॥ వాకిలిందీయకుండిన వనితనేను
బలిమినైనను లోనికివచ్చువాడ
నంతియేగాని నినువీడ నద్దినిజము
యనుచుబల్కంగ వినియప్పుడబ్జవదన. 152

క. ఒడలెల్ల జెమటగ్రమ్మఁగ
గడగడ దేహంబుమిగుల గంపమునొందన్
తడబడెను వాక్కులమరఁగ
దడియకనుఁగవంగ దొడఁగె దగనీరీతిన్. 153

ఉ. నేనిల భక్తిమై పతిని నిచ్చలుఁగొల్చి జరింతునేని నే
మానధనాఢ్యనేని పతిమాన్యతపోధను డయ్యెనేని యా
జానకిఁగోరి రావణుఁడు వచ్చినభంగిని నాదుప్రాణమా
మానము చూఱగాఁగొనెడు మానవుఁడిమ్మహి జావకుండునే. 154

తే. గీ. విపినములలోనఁగంటకావృతములైన
ఘనముళ్ళ జెట్ల గార్చిచ్చు గాల్చుభంగి
నాదు శోకాగ్ని ప్రజలకు బాధలడప
గాల్చకుండునె యీక్రూర కఠినచిత్తు. 155

క. హా! దైవమ నన్నిగతి
బాధల బెట్టంగనీకు బాడియెదలపన్
సాధుజన రక్షకుండవు
గాదే ననుబ్రోవ చేతగాదే నీకున్. 156

తే. గీ. నాథ నిన్నెడఁగాసిన నాటగోలె
పెక్కుబాధల నృపుఁడు నన్ బెట్టుచుండె
నిన్ను కడసారి మదిలోన నిలిపియిపుడు
మానరక్షణ మొనరింతు మహినిబాసి. 157

క. ఈవిధి బెగడందుచుదన
భావంబున గాంతుఁదలచి భయమలవడగా

నావనిత దివిసిజూడగ

బోవంగా నేగెసనగ మూర్ఛనుబొం దెన్. 158

గద్య:—ఇది శ్రీపరమేశ్వర కారుణ్యాధికజని తాంధ్రి కవిత్వ ధారా కౌశ

లుండును, పరమభాగవత శ్రేష్ఠుండును, చిత్రిలేఖ కళానిపుణుం

డును, గాన విద్యాభి లాషుణుండును, సగు పెదపాటి

వేంకట చలపతి జ్యేష్ఠపుత్రి వెంకటరమణ ప్రణీ

తంబైన సువ్రిత యందు ద్వితీయా

శ్వాసము సమాప్తము.

శుభమస్తు అవిఘ్నమస్తు.

సువ్రత.

తృతీయాశ్వాసము.

ఆ. అట్టులుండ నెచట నలుకుడుగ సరాక

నృపుడు లోని కేగనెంచి తలుపు

బలిమిదెరచిమూర్ఛ బడిన భూసురరాణి

గాంచి సంభ్రిమంబు గదురనపుడు. 159

ఉ. తానొకటెంచ దైవమిల దానొకటెంచెను నన్నవాక్యముల్

యీనడిరేయి నీమొకడ నెల్లరకుం దృశమయ్యెనక్కటా

మానధనంబు గాచికొన మానిని ప్రాణము వీడెనయ్యయో

బూనుటదెట్లు యంధుడిల పూజ్యసుగంధ విమర్శనంబిలన్. 160

ఉ. ఏటికినీమొగోడతిని నేటికి భూసురు గారి కంపితిఁ

యేటికినిందువచ్చితిని నేటికి వీరల మాటవింటినే

జేటికిజంపితీవరుణి నేటికి ద్రోసితి నీమెచూటలన్
యేటికి కిరాతకుండ యికనేటివిపత్తుల గంటివై వమా. 161

ఉ. ఈవిధిబెక్కురీతుల నహీన విషాదము నొందుచునంతగా
భూవిభుజూచి రోషమున భూసురుడుక్కరు డిల్లుబల్కెనా
భావజుకీవుదాసుడవు బ్రాహ్మణులన్ ముముదూరనేటికిన్
నీవవివేకివై తిరుగ నేర్తువె నిన్ జెరుపంగమిత్రమా. 162

తే॥ గీ. అనుచుబల్కంగ రాజుతా నతనిజూచి
యిచ్చకములను బల్కుచు నెగ్గుసేయ
నీకుజాలిన దుర్మతి నెందుగనము
మూయుమిక నోరు ప్రేలకు మూర్ఖచిత్త. 163

మ. నరనాథుండిట బల్కబ్రాహ్మణుడు దానత్యుగ్రుడై యిట్లనెన్
ధరణీనాయకునంచు నీవిటు మదిన్ ధైర్యంబుగాబల్కెదా
ధరణింగల్పెద నాదుపాదమున నిన్ తద్ధ్యంబునం జూడరా
శిరముంజెక్కలుజేతురా పిడికిలిం సిగ్గానురా దుర్మతీ. 164

ఉ. బీరములీగతింబలుకు విప్రగనుంగొని రాజుబల్కె నో
రోరి వెడంగుబ్రాహ్మణుడ యుక్తమయుక్త మటంచు నెంచకన్
కారుల వెన్నో ప్రేలితివి కాలునిచెంతకు బంపుచుంటినిన్
శూరుడవై ననాయెదుట సూటిగనిల్వ ధరామరాధమా. 165

తే॥గీ. అనుచు బల్కుచు రాజుతా నపుడువిప్రు
ముష్టిఘాతము బాల్జేయ బూన్కనతఁడు
కనలిపై బడి రాజును గాసికొమ్మ
టంచు నేయంగ మూర్ఛిల్లె నవనివిభుడు. 166

తే॥గీ. రాజువడ బ్రాహ్మణుం డతిరయముమీర
బాసెనచ్చోటి తనపిక్క బలముసూపి

కొంతదడవుకు సువ్రిత సుంత సేద
దేరి కను విచ్చి జూడ నల్ దిక్కులందు. 167

క. జనసూన్య మయ్యెగేహము
జనపతి యొక్కరుడె యచట జచ్చినమాడ్కిన్
గనుపట్ట నామెకుందగ
మనమున హర్షంబు సంభ్రమంబుం గదురన్. 168

తే॥గీ. ఇట్టిసమయము జేకూర్చి నట్టిదేవు
డెట్టికరుణకు దానిల బుట్టినిల్లొ
దిట్టతనమును మదినెంతొ మట్టుపరచి
పట్టణము వీడి యొకత్రోవ బట్టిపోదు. 169

చ. అనివడిలేచి సువ్రితయు నల్కుడు జేయక నిల్లువీడదా
మనమున నెంచి దైవమిటు మానముగాచుట కెంతొసంబరం
బును సదనంబు వీడగను పుట్టువిషాదము సందడింపగా
వనితగృహంబు వీడుటయె బాగనియెంచెను నత్తరిందగన్. 170

ఉ. ఈవిధి నిల్లువీడగను నెంచి మహేశుని నిట్లువేడె నో
దేవ మదీయ మానమును దీనతవేడగ గాచినాడవో
భావజదర్ప సంహరణ పన్నగభూషణ పాపహారణా
బోవుచునుంటి గాశిగన బ్రోవుము బాలశశాంకధారణా. 171

చ. నిలయము నిన్నువీడుటకు నెంతొవిషాదమునొందుచుంటినీ
వెలుగకుసుమ్మునేనచట నాగకవత్తునునిన్నుగాంచనా
చెలువునిగూడి సత్వరము చిన్నదనంబును బొందకుండుమీ
సలలితవృత్తిదీవనల సాగగనంపుమి బోయివచ్చెదన్. 172

తే॥గీ॥ ఇట్లుజింతించి యొకలేఖ నిరవుగాను
వ్రాసిగోడకు నమరించె వనరుహాక్షి

తనదుపతినచ్చిపం దనదశయునతని
కెరుకజేయఁగ మదిలోన నెంచియపుడు. 173

సీ. పాత్రినేశ వినుమీవు వారణాశికిజను
నాటగోలెనునరనాథుడిచట
ననుభంగపరుపంగ మనమున నూహించి
చెప్పశక్యముగానిచిక్కులెన్నొ
కల్పనజేయుచు కానిచేతలనెన్నొ
జేసెనుగాని దిగ్వాసుకరుణ
వడసిననిజమైన భక్తురాలనుగాన
దప్పించుకొనియిట దాటివచ్చి.

గీ. యుండగారాదు దుర్జనుఁడున్నచోట
నట్లగాకయుగాశికి నరుగుకోర్కె
బుట్ట మనమున ధృతినెంతొ మట్టుబరచి
వారణాశికి నినుజూడ వచ్చుచుంటి. 174

క. అనివాత్రిసిసుత్రవతాఖ్యయు
మనమునవిశ్వేశు బెక్కుమార్గములఁదగఁ
వినుతించి గాశికప్పుడు
జనియెనుదన కాంతుజూడ సంతస మెసగఁ 175

చ. ధనమునొసంగుగాక పటుదార్ఢ్యము దేజము జూపుగాకనే
పనియొనరించుగాక బహుభంగుల దియ్యగ బల్కుగాకతా
గనలునుగాక దుష్టుడతి కష్టములెన్నియొ బెట్టుగాకలఁ
మనమున నెంచగా సుజన మానసమించుక యుం జలించునే. 176

ఉ. కాశికిబోయి బ్రాహ్మణుఁడు గాంచగనేరక రాజశేఖరున్
మోసముజేసె భూవిభుఁడు ముద్దియనేమియొనర్చెనోకదా

యీశ! పరాత్పరా! వరద యింతటికష్టముగల్గజేయనే
దాసుడగానె నీయెడల దప్పులజేసితి నేకృపానిధీ- 177

తే॥గీ॥ ఇట్లుచింతించి దనయూరి కేగనెంచి
బ్రాహ్మణోత్తముడతివేగ బయలుదేఱ
ద్రోవసవశకునములెన్నొ దోచుచుండె
దుఃఖమింతయు మదినుండి తొలగనీక. 178

ఉ. వచ్చిగృహంబుజేరి తన భార్యగనుంగొన లేక భూసురుం
డచ్చెరువంది భూవిభుని నాత్మగతంబున నెంతొదూరుచున్
హెచ్చగుదుఃఖమంది తనహీనదశందలపోయుచుండి తా
జచ్చుటమేలుగాదలచె సాధ్విగనుంగొన లేకయుండినన్. 179

క. బహుభంగులనీరీతిని
తహతహపడి భూసురుండు దద్దయుమదిలో
సహజమగుధైర్యమూనియు
నహహా యనియుత్తరంబు నలరుచుగనియెన్. 180

క. కనిదాని జదవగా దన
మనమున దుఃఖంబు మిగుల మ్రానుపడంగా
ఘనచరితు డాతడీగతి
జనియెను విలపింప భార్య సాధ్వి దలచుచుఁ.

ఉ. నిన్నెడబాసి యొంటిమెయి నేనెటు నిందు మనంగ నేర్తునే
పున్నమచంద్రుబోలు ముఖముం దగ జూడకనెట్టులుందునే
నెన్నడు విందునీపలుకు లెన్నడువాత్సల్య గ్రోలుదుందగఁ
చిన్నదనంబు నొందు నిలుచేడియనెల్లెడబాసి బోయితే. 182

ఉ. ప్రీతిమెయిం దయారసము పెంపుదలిర్పగనీవు నాదెసఁ
నీతులవెన్నొ జెప్పనవి నీతుడనై సరకింత జేయకఁ

ఘాతుకుడా నరాధముని కల్మష బుద్ధినెఱుంగలేనియా
పాతకమంది యీగతిని బాధలఁబొందితి బ్రాణనాయకా. 183

చ. నినునవివేకియాఖలుఁడు నీచపు వృత్తిబలాత్కరించఁగా
మనమున నెంత గుందితివొ మానమునెట్లులగాచికొంటివో
ఘనమగు శోకవహ్నిబడి గ్రాగుచు నేమియొనర్చికొంటివో
అనుదినముఁ మదిందలఁచి యార్తిని నెట్లుమెలంగితో సతీ. 184

సీ. వేదార్థముం జెప్పవే యంచుఁ జేరి
ప్రేమచేననుగు నావెలది యెవరు
శిష్యవర్గమునన్ను జేరిబాదంబుల
ననుగఁజూచి ముదంబు నందునెవరు
వీణవాయింతురా గానంబు వినుమంచు
ముదత చిత్తునిజేయు ముదితయెవరు
ఎప్పుడెద్దిహితంబొ జెప్పకయే జేసి
మెప్పొందు నొప్పుల కుప్ప యెవరు

గీ. అయ్యయో యట్టినాసతి యరసిజూడ
నెంతగుందును నినుగూర్చి యేమిదలఁతు
విధికృతంబిట్లులుండంగ వివేకమెట్లు
గలుగునాకిల సుఖములు గలుగుటెట్లు. 185

ఆ. వె. ఇట్లుజింతనొంది యేర్పడ నృపునేంచి
బ్రతినలెన్నొ బల్కె బ్రాహ్మణుండు
మోముజేవురింప ముడివడకనుబొమల్
రాదప్రమతిశయిల్ల రభసముననను. 186

తే.గీ. తులువ ప్రేలరి కాగులు బలికితివట
తెలసెనీదగుపాతకము దిక్కులేని

మగువలను బట్టి బాధింప దగుదు గాని
వ్రజల నేలంగ జాలుదే పలువనీవు. 187

ఉ. నోరెటులాడెరా తులువ న్యూనత జెందగ జేయనాసతిన్
గారుల మెన్ని ప్రేలితివి కాలుని చెంతకు బోయి చేరగా
నోరి దురాత్మ కాతరుణ మొప్పుగ దగ్గరియుండనీవిలన్
నేరుతువే సుబుద్ధులను నెవ్వరు చెప్పిన యేని దుర్మతీ. 188

ఉ. భూసురునామనేని మహి భూరితపోనిధి నైతినేనియున్
నా సతిదా బతివ్రత యనన్యగుణాన్వితయయ్యె నేనినన్
మోసము జేసినట్టి ఖలుమూర్ఖు దురాత్ము శిరంబు వ్రక్కలన్
జేసియుగాని యీపురము జేరను దైవము సాక్షి దీనికిన్. 189

క. పలువిధముల నీగతి నృపు
దలపోయుచు బ్రాహ్మణుండు తరగని క్రౌర్యం
బలవడ శాపంబిచ్చుచు
తొలగెను పట్టణము వీడి తొయ్యలి జూడన్. 190

తే.గీ. వారణాశికి బోయిన వనరుహాక్షి
నాథుకొఱకట పట్టంపు వీథులందు
సాధుజనులను మరిగల్గు సర్వజనుల
నరయుచుండెను నీగతి కొరత లేక. 191

సీ. కాంచితిరే నాథు సుజనబాంధవులార
మధురవాసియు లసన్ మధురభాషి
కాంచితిరే నాథు ఘనతపోధనులార
భూసురుండును కళాభాసురుండు
కంటిరే మన్నాథు ఘనవేదవిదులార
శక్తియుతుండును దీనరక్షకుండు

కన్గొంటికేనాథు గమలాక్షులారినా
సుందరుండును లోకసుందరుండు.

గీ. చెప్పగదరయ్య పుణ్యము జెందరయ్య
కావగదరయ్య నాగతిగాంచరయ్య
అబల బతి నెడబాసితినయ్య నాకు
జూపగదరయ్య నాప్రియునుక్కృతమతిని. 192

శా. ఓకాశీపురనాథ భక్తవరదా యో సాంబవిశ్వేశ్వరా
యోకల్యాణి కృపానిధీ వరమతీ యోయన్నపూర్ణేశ్వరీ
యోకారుణ్యరసాల వాల వరదా యోవిఘ్నరాజా యికన్
నాకుంజూపరదేమొకో ప్రియసఖున్ న్యాయంబొమీకుందగన్. 193

తే.గీ. అనుచుగంగను డాయంగ నరుగుదెంచి
యచటివిప్రుల వేశ్వరనరసియరసి
గాంచనేరక దనప్రియుగాసినొంది
కాంతసుపవిత్ర ఫేడెనాకాశనదిని. 194

క. సుజనాంతరంగ మంగళ
విజయశ్రీజనిత సలిలవిమలతరంగా
నిజభక్త హృత్సుసంగా
భజియింతునునిన్ను గంగభక్తిచెలంగా. 195

ఉ. నిన్నుస్మరించి యెల్లరును నిత్యముసద్గతి జెందుచుండుటల్
నిన్నుస్పృశించి యెల్లరును నిర్మలులై దనరారుచుండుటల్
నిన్నుగనుంగొనంజనులు నేత్రములందరియుంపజేయుటల్
నన్నుతకీర్తి నేవినియు జాలగజూచియు జేరవచ్చితిన్. 196

క. అమ్మనిను జేరవచ్చితి
నమ్మా యొకపట మెరుగనమ్మా వినుమీ

పొమ్మనక జేకొనందగు
నమాత్మ ప్రియమెసగ నన్ను హారుబ్రియగొమాత్మ 197

సీ. ధారాధరోపమదంతి వర్గంబుల
మడియింప జాలెనుమకరములను
అవనీధరానళినైన నొక్కటబట్టి
మ్రింగజాలెను ఘోరమీనములను
గండభేరుండంబు గబళించగాజాలు
భయజనకంబులౌ పక్షితతుల
భూమినిద్రృణముగా మోయజాలిన పెద్ద
ఘోరాకృతులు గల్గుకూర్మములను.

గీ. నీదుకుక్షిని నిముకొని నేర్పుగదుర
బోచుచుంటివి యనుపమ భూతదయను
స్త్రీని యబల నదృష్టవిహీనురాల
నమరవాహిని నన్ బ్రోవనరు దేనీకు. 198

చ. మరియునువిన్నపంబొకటి మంగళవాహిని యాలకించిన
న్నిరవుగనీదు కుక్షినిడి యెన్నిభవనంబుల కేని మత్ప్రియున్
చిరతరపుణ్యా నాపురుషసింహుని వేదపరాయణుండగన్
సరగునగూర్పి గానివియెసల్పుచునుంటివిని మత్ప్రాణముల్. 199

సీ. పడవానికష్టముల్ బడిమెట్టకేలకు
బతిగూడజే చంద్రమతిబుడమిని
బలురక్కసుల పాలబడియు సన్మహిమచే
గూడలేదే సీతకూర్మిపతిని
వనవాస మజ్ఞాతవాసముల్ దాజేసి
పతులగూడదె ద్రౌపదీ సుగుణియు

చండశాసనుఁడైన జమునితా వెంపించి
విభుబ్రతికించె సావిత్రిబుడమి.

గీ. సర్వభూతాత్మకుండగు సామినన్ను
మరచునేభక్తురాలను మహింగానొ
వడయకుందునె నాపతిబరగనేను
గంగనీకృపనైననుమంగళాంగి. 200

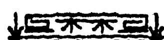
ఉ. అంగజదర్ప సంహరణుడా నతినిచ్చెరొబోకుమంచునా
మంగళగాత్రి పార్వతిసుమంగళితోఁ నుత నానుచుంటివో
వెంగలినైననుంగనయవెక్కసునీయనుసంచు నెంచితో
గంగశుభాంగిననునవు గాంచితొ నాదెస దోషముందగన్. 201

చ. అనుటయుగంగ మంగళతరాంగతరంగ సుసంగసత్కృపా
జనకమహాంతరంగ నిజసజ్జనహృద్ సరసీజభృంగ తా
మనమది పొంగ సువ్రతను మంగలతూర్యములుంజెలంగహా
యనుచు జనుల్గనంగ మదినబ్బురపాటొదవంగ జేకొనెన్ 203

గద్య:—ఇది శ్రీపరమేశ్వర కారుణ్యాధికజని తాంధ్ర కవిత్వ ధారా కౌశ
లుండును, పరమభాగవత శ్రేష్ఠుండును, చిత్రలేఖ కళానిపుణుం
డును, గాన విద్యాభి లాషుణుండును, నగు పెదపాటి
వేంకట చలపతి జ్యేష్ఠపుత్రి వెంకటరమణ ప్రణీ
తంబైన సువ్రత యందు తృతీయా
శ్వాసము సమాప్తము.

శుభమస్తు అవిఘ్నమస్తు.

సువ్రత.

చతుర్థాశ్వాసము.

క. అక్కడి వారదిగన్గొని
మిక్కుటమగు నబ్బురంబు మీరినదుఃఖం
బెక్కుడగు భక్తితోసుత
మ్రొక్కంగా సాగిరిట్లు ముద్దియ కెలమిన్. 203

తే.గీ. అమ్మ మానిసివనుకొంటి మంతెగాని
ధర్మదేవత వీవని తలపులేక
పాదములకేను మ్రొక్కని పాతకంబు
సైచి గొంపొమ్ము మముగూడ స్వర్గమునకు. 204

ఉ. ఏమితపంబు జేసితివొ యెంతటి నోములు నోచియుంటివో
ల్బామున తల్లి నిన్నమర వాహినితాగొని పోయెప్రీతిమై
నీమమదెంతయున్న మహినిష్టమెయిన్ దపమెంతజేసినన్
నీమహిమంగనుంగొనగ నెవ్వరికేనియు శక్యమేధరన్. 205

క. ఎంతటిసుదినముమనలకు
నెంతటిభాగ్యంబొ దలప నెంతసుగతియో
చింతలవియన్ని దీరెను
స్వాంతములుంజల్లనయ్యె సాధ్వింజూడన్. 206

ఉ. ఈగతి సంస్తుతుల్ సలిపి యేగిరి వారుగృహంబుజేరియున్
భోగములుంభుజించుటలు భూరితపంబుల రోసిసాధ్వితో
నేగగ లేనిజన్మమది యేలనటంచు మదిందపింపగా
సాగిరియామె దాసుకృత జాలమదెంతయొ దలంపగన్. 207

క. భూసురుఁడు రయమునిూఁగి
గాశిం జేరంగ జనియె గంగ తనసతిఁ
భాసిలుచు దనముగర్భిని
వాసినిగాఁ జేసి కొన్న పర్వదివసంబే. 208

మ. జనివిప్రుండతి సంభ్రమంబొదవగా సౌధాంత భాగంబులన్
జనపూరంబులు భక్తఘోష యుతముల్ సత్రంబులన్ వీధులన్
ఘనమౌ పూనికతోడ దా వెదకియున్ గాంచంగలేకన్ సతిన్
జనియెన్ గంగయె బ్రోపటంచు దనకున్ సాధ్వందగంజూపగన్.

ఉ. ఆసమయంబునన్ మరకలచ్చట గొందరుగూడి యద్భుతా
వేశులు నై యొడల్ మరచి వెంగలులోయన మధ్యనున్నయా
భూసురుభార్య సువ్రతను పుణ్యచరిత్రను జూచి వేడ్కతో
భాసురలీల నీగతిని బల్కగసాగిరి వారలెల్లరున్. 210

సీ. భళిర యీమగువకు బ్రాణంబులుండిన
విహితునే యనిబల్కు వేడ్కనొకడు
తలక్రిందుగా నెంత తపముజేసిన యోని
బడయజాలమటంచు బల్కునొకడు
యెట్టిగుణాఢ్యయో యెంచనీసుందరీ
కారులేలనటంచు కసరునొకడు
యిల్లాలు దానైన నింతికినీగతి
బట్టనేలయటంచు బల్కునొకడు

గీ. బల్కుచుండగనీగతి బలువురచట
దానిగనుగొన్న విప్రుడాదరికిజేరి
యేమిటిదియన్న వారలాయింతిజూపి
జెప్పెయూతనికాకథ శీఘ్రమునను. 211

చ. కనుఁగొని బ్రాహ్మణుండు జనకాంతయవస్థను నాత్మలోఁ దలన్
ఘనముగు దుఃఖముం గదుర గాళ్ళబడంబడ నామె జేరఁగా
జనిచని యూర్శ్వగా యనుచు సాధ్వియటంచును మూర్ఛఁబోయినా
జనులది జూచి విస్మయము సంభ్రమముంగని జూచుచుండఁగన్.

క. అచ్చటివారా బ్రాహ్మణు
నచ్చెరువొందు మను జూచి యయ్యా కేయూ
వచ్చిన యువతింగనుఁగొని
హెచ్చుగ పీడడలనెద్ది హేతువొ తెలుపన్. 213

తే.గీ. అనుచు వారలు గారణ మరయుచుండ
కొంతతడవుకు విప్రుండు సుంత సేద
తేరివారల గన్గొని ధీరులార
ఆలకింతురె నామనవన్నలార. 214

క. ఓపుణ్యులార వినుఁడీ
యూపుణ్యాంగిన యునాదు యిల్లాలు జుడీ
ఆపదల జెందిగంగియె
ప్రాపని యీగతిని జెంద వచ్చెం జుండీ. 215

చ. అనితన వృత్తియున్ నృపతి యాగడముందను గాసికంపుటన్
ఘనముగు చిక్కులందనదు కాంతను బెట్టుటనాదిగాగనా
జనపతిచేష్టలం దెలిపిసాధ్విగనుంగొను దుఃఖమందగా
మనమున సంశయంబుగని మారిటువల్కిరి వారలప్పుడున్. 216

తే.గీ. అయ్యనీదగు కథనెల్ల నాలకించి
జాలిపుట్టెనుగాని యీసాధ్వినీదు
భార్యయంటివి నీబల్కు బరిగి మేము
నమ్మనొక్క టెదృష్టాంతరమ్ము గలదె. 217

తే.గీ. వారలీగతి సన్నుతింప వనరుహాక్షి
కనుల విప్పియు వినపడకాంతుజూచి
లేచినుంకించియును దను లేవలేక
బల్కె నీగతి సుగాత్రి భవ్యచరిత. 218

చ. కలగనుచుంటినో నిజము కాంతుడు జూచెను భాగ్యమబ్బెనే
నిలుపడగల్గనెరిదని యూర్వరుబట్టిన నుగ్రవాక్యనా
మెలగదనంబు నా మనము గన మేలిటు జేసె నీ జననీ
కలుషము లేనివారలకు గల్గునె భర్తృవియోగ దుఃఖముల్. 219

తే.గీ. అనుచు బల్కగ నిద్దఱు నెఱుగకుండ
తల్లియూరొసమారులు గల్లలను
దలచితిమిగాని నిన్ను నేదలప
సుఖము గనుమమ్మ నిప్రియ సఖులగూడి. 220

క. ఈరీతివారుబల్కగ
నారీమణియన్నలార సనుబతి గూర్చి
గోరి మిము గంగ వంపను
యోరిమినాటి బంధు లిమ్మహినాథుల్. 221

తే.గీ. అనుచు వారలగోపియాడి యబ్జవదన
గంగ కెదురయి తనహస్తకమలములను
మోడ్చితనమదిలో నెంతో మోదమలర
ప్రార్థనలు జేసె నీగతిబతిసిగూడి. 222

ఉ. అంబరొ నీదయార్ద్రహృదయమ్మది గన్గొనినిన్ను జేరగా
సంబరమొంద[illegible] స్వాంతముజల్లనజేసె తమ్మరో
సాంబుని ని[illegible]రకమె [illegible]యటంచును దావరించెనే
యంబరవాహి[illegible]జనని యద్భుతమయ్యెను నీచరిత్రముల్. 22

క. తల్లీ నేసి గుణయుతు
నిల్లాలై జన్మమొంద నెన్ని భవములన్
గొల్లలుగ వరము లిమ్మిక
జల్లనినీచూపులలర జననీగంగా. 224

క. అమ్మ నినువీడుటకునా
నెమ్మనమున దుఃఖమొదవు నిజమదినుమీ
నమ్మవలెనాదుమాటల
జువ్వీ నాయే టేటునిన్ను జూతుంజుమీ. 225

క. అమితముగుభక్తి నీగతి
నమరనదింబొగడి వారలరిగిరిపురికిన్
అమరనుతు విశ్వనాథుని
కమలేక్షణ యన్నపూర్ణ గాంచెదువేడ్కన్. 226

తే.గీ. అరిగివారలు విశ్వేశ్వరాలయంబు
గాననేగియునచట నాగరికులంతు
నమితమౌభక్తి మదిలోన నమరపుష్ప
బార్థనలు జేసిరీగతి బ్రియమదమునను. 227

సీ. సుజనసమృద్ధరణాయవిజి తేంద్రియపరాయ
దివిజకోటి నుతాయ తేనమోస్తు
గిరిరాజజాపాయగిరిరాజ చాపాయ
త్రిభువనవినుతాయ తేనమోస్తు
పన్నగభూషాయ భవ్యచరిత్రాయ
త్రిపురసంహారాయ తేనమోస్తు
పావకనయనాయ బాల చంద్రధరాయ
త్రిశిఖభృద్ధ స్తాయ తే నమోస్తు.
దీనరక్షణ బిరుదాయ తే నమోస్తు
జ్ఞానదీపికదాతాయ తే నమోస్తు

జానకీపతే సేవ్యాయ తే నమోస్తు
మానినీమానరక్షాయ తే నమోస్తు. 228

మ. అనియీరీతిని బెక్కులైన గతులన్నాదంపతుల్ యిర్వురున్
ఘను విశ్వేశ్వరు గాలకంఠునిదగన్ గాశీపురాధీశ్వరున్
వినుతిం జేసియు వారలప్పుడు లసద్విఖ్యాతభక్త్యుద్ధతిన్
జనిరుర్వీశుని జూతమంచు మదిలో సంతోషముం జెందుచున్. 229

క. చనివారురాజుజూచియు
మనుజేశ్వర నీకు మాదుమనవి దెలుపగా
జనుదెంచినారమిప్పుడు
వినవలెమముసాంతముగను విసుగక వేడ్కన్. 230

ఉ. దుష్టులశిక్ష జేయుటయు ధూర్తుల సుక్కడగించి వేయుటల్
శిష్టులగాచి యెల్లపుడు శ్రీయుతులందగ వారిజేయుటల్
కష్టపుగాలమందు బ్రజకాంక్షల దీర్చి తరింపజేయుటల్
యిష్టముతోడ భూరమణు లెప్పుడు జేయుటకృత్యముర్వరన్. 231

తే.గీ. ఎల్లశ్రీలకు మహిబుట్టినిల్లనంగ
జెల్లుమధురనునివసంబు జేతునేను
భూసురుండను తపసిని పూజ్యరాలు
నైనయీసతి నాభార్య యగునుజుమ్ము. 232

ఉ. ఆపురినేలు భూరమణు డాత్మనొకింతయు భీతిజెందకన్
బాపములే యొనర్చుదగ బాధలబెట్టును నెల్లవారలన్
గాపురమింకనాపురిని గష్టమటంచును నెంచినేనునీ
ప్రాపునగోరినచ్చితిని బాధల మాన్పదవంచు భూవరా. 233

తే.గీ. అనుచు [illegible] ప్రాశ్నికంపుట యాదిగాగ
నృపున [illegible] గాశిపు [illegible] గదుర
నెతి జె [illegible] జగముజయ [illegible] ను
బల్కెనేగి [illegible] యుడప. 234

ఉ. భూసురవర్య నిన్నిటుగ బుట్టిను దుఃఖము నామనంబునన్
గాసిని జెందకుండుమిక గాంతయు నీవు సుఖంబు నొందగా
జేసెదనాదురాత్ముఁ డయిన చెంతకు బంపి పురంబు వారికిన్
జేసెద మేలునామధుర జేసియుంచెద నాదుపాలనన్. 235

చ. సమరము జేయ నేదినము సర్వశుభప్రద మంచు నెంచుచో
యమరసమాన నీవిపుడ నాయతి సేయుము యప్పుడే వెసన్
గ్రమమున వచ్చి యాఖలుని గాలుని చెంతకు బంపి మీదియా
శ్రమలను దీర్చిమీకు దగ సంతసమిచ్చెద భూసురాగ్రణీ. 236

క. అనిరాజు పల్క విప్రుడు
ఘనమగు సంతసము జెంది కాకుదలీర్పన్
అని జేయ దగిన నొక శుభ
దినమది నియమించె నపుడె ధీరత మెరయన్. 237

తే.గీ. అప్పుడే మంత్రి బిలువంగ నంపి రాజు
వానిగన్గొని భూసురవాంఛ దెలుప
వల్లెయని జెప్పి యామంత్రివరుడు వేగ
దగినయత్నంబు జేయించె దాడివోన. 238

చ. తిరుణమువచ్చుదాక నటధాత్రిసురుండు సతీసమేతుడై
పరమదయాళుడున్నృగుల పౌరుషశాలియునైన భూవిభున్
నిరతము బాయకుండి తగనేర్పుకొలంది హితోపదేశమున్
జరుపుచునుండె సంగరము సల్పగబోయెడునంతదన్కయున్. 239

తే.గీ. తిరుణమదివచ్చె ముదమున ధాత్రివిభుడు
కరిబలంబును తురగముల్ కాల్బలంబు
బలసి తనుగొల్వ మంగళ వాద్యములతోడ
జెలగుచును నేగ యుద్ధము జేయ [illegible] 240

ఉ. భూవిభు డేగుచుండెగద భూరి [illegible] నెస్తు [illegible]
భావమునందు గౌతుకము బమోస్తు [illegible] పల్లరన్

సేనతో మంగళధ్వనులఁ జేయుచును వేగ మోదమందుచుఁ
రావణుజంపగా జనెను రాఘవుఁడో యను నొప్పమందగఁ. 241

తే॥గీ. పోయి మధురను జేరి యాపురము జేని
కెరుకఁ జేసెను దనరాక నిరవుగాను
వాఁడునుందగు సన్నాహ మాచరింప
గనుపొసంగెను యాఁదోఁజు గనుమదమునఁ. 242

మ. ఇరుపక్షంబులవారు యుద్ధనిలో నేర్పాటుగా నిల్పియుఁ
కరిపత్త్రీవళితో పదాతుల లసద్వాద్యనాదంబుతో
గరిమంజూపుచు బోరుచుండి రెలమిన్ గ్రౌర్యాతిరేకంబునన్
దురమొప్పెన్ రఘువీర రావణులతో తుల్యంబు నానుర్వరన్. 243

క. ఈరీతి మూఁడుదినములు
బోరాటము సల్పనపుడు బూజ్యుఁడు శౌరీ
వీరుఁడు జయమును బొందెను
ధీరత మధుకేశుఁ జంపి తేజమొలర్పన్. 244

తే॥గీ. చంపి జయలక్ష్మి గొన్నయా జనవిభుండు
భూసురుంజూచి ముదమున బుణ్యచరిత
సంతసించితె మదిలోన జింతమాని
యనుచు నోదార్చె భూసురు నధిక కరుణ. 245

చ. అనుటయు బ్రాహ్మణుండపుడు నాత్మగతంబున మోదమందుచున్
జనపతిజూచి భూరమణ సంతసమందితి గాని యీపయిన్
జనములు మెచ్చ నీమధుర సర్వశుభప్రద మాటసిప్పుడే
ఘనముగ గొంచు నేలుమిక కాంక్షిద మొక్కటియే మనంబునన్.

తే॥గీ. అనుచు [illegible] గతి నాడుచుండ
పౌరులెల్ల [illegible]
గాశిపు[illegible]
జయజయ[illegible] 247

శా. దేవా కాశీపురీశ్వరాయిటుపయిన్ తేజంబు సౌఖ్యోన్నతుల్
ఏ వేళన్ నినుగాయుచుండగమదిన్ యింపొందునట్లుల్ దగన్
నీవెల్లప్పుడు సర్వసౌఖ్యములతో నేలంగనుర్వీస్థలిన్
దేవుండిచ్చును గాత నీకువరముల్ ధీరత్వమేపారగన్. 248

ఉ. పాపితివయ్య మావెతల భవ్యగుణాకర పార్థివోత్తమా
పాపితివయ్య యీఖిలుని బాపితివీపురి దైన్యమంతయు
న్నీపురినెల్లకాలమును నేలుము భూసురు నాజ్ఞమీరకన్
శ్రీపతినిన్ను నెల్లపుడు శ్రీయుతుజేయుత భూధవోత్తమా. 249

క. అని బొగడి సువ్రితామణి
గని వచ్చిన వారలెల్ల గారవమొప్పన్
వినుతింప జొచ్చిరామెయు
దనయను రాగంబు జూపె దద్దయువేడ్కన్. 250

సీ. మహిమచే సావిత్రి మగనితా బ్రతికించు
కొని సుఖమొందెను కోర్కెలలర
పడరాని కష్టముల్ బడియు ద్రౌపదితన
పతులకు గూర్చెదా బరమసుఖము
తననిష్టచేతనె దమయంతి దనపతి
గూడిసుఖంబుల గుడిచెనెలమి
పతిదాన బద్ధంబు బల్కనీయకనుండి
మహిమచే దాచంద్ర మతియునిలను

తే॥గీ. అట్టివారలు నినుబోల రనగవచ్చు
నీదుమహిమచే నీపతి నీవెగాక
ఎల్లప్రజలును సంపద ము[illegible]
బొందిసుఖముల యేద్ధము [illegible] 251

తే॥గీ. అనుచు బల్కె [illegible] భూరి [illegible] స్తు
గాంచి జనుల [illegible]తుకము బ[illegible]

నేలుచేపుకి మీరెల్ల నెక్కుడైన
సంతసముజెంది గనుడుగ సౌఖ్యములను. 252

తే॥గీ. అనుచు వారల వీడ్కొని యవనీసురా
భూసురుండగిని మదముఁ బూన్చి
నయాజ్ఞను మీరిగి రామనాథు
సేయుమీకింక పట్టాభిషిక్తు నాను. 253

చ. అనుటయు భూసురుండు తగవార్యులనెల్లను [illegible]ంచి తా
జనపతిరూపు [illegible] విన్నవించి వా
నిని మధురాపురంబునకు నేలికఁ జేయగ [illegible] దల్పగా
పనిమెను వారునల్లెయస యంతయులేని [illegible]హాలంబునన్. 254

సీ. భేరీమృదంగాది [illegible] వాద్యములతో
కమనీయ తరమైన గానములతో
విద్యాధరులు జేయు వేదఘోషంబుతో
మహనీయతరమైన మంత్రములతో
జనులెల్లరును జేయు జయజయధ్వనులతో
భక్తులుజదివెడు పద్యములతో
భటులెల్లరునుబల్కు భద్రవాక్యములతో
దంత్యశ్వములనాదంబుతోడ

తే॥ గీ. చెలగి యూరేగి యారాజు కొలువుజేరి
ఎల్లవారు
దానముల
శీఘ్రము

క. ఆశుభ[illegible]వస
భూసురవరు

భాసురలీలను గృహప్ర
వేశంబై యనుభవించె పెక్కుసుఖంబుల్. 256

తే.గీ నాటగోలెను యావరినాథుడచట
జారపురుషులు మరగిల్లుచోరులెల్ల
భయమునొందగ జేయుచు ప్రజలకెల్ల
సౌఖ్యములనిచ్చి యేలెను సంతసముగ. 257

తే.గీ. అన్యసతులను గోరు నపరాధమునకు
రాజగాని దలంప నారాజుగాని
ఇహపరంబుల రెంటను నెన్నరాని
కష్టముల నొందు నామాటస్పష్టమయ్యె. 258

చ. ధనమదిపోవు దేహమును దార్ఢ్యము పోవును నట్టివారికిన్
మనమునస్థైర్యముం జెడును మానుషముం జెడుముందుబుద్ధియున్
దినదిన గండముల్ గలుగుదీనదశల్ మరణంబు గల్గెడున్
జనదటుగానన్యసతి సంగమమెప్పుడు గోరనుర్వరన్. 259

క. ఈశుభ చరితము నెప్పుడు
భాసురముగ జదువునట్టిభక్తుల కెల్లన్
దోసముల నంటనీయక
ఈశుడు దయనిచ్చుగాత నెక్కుడు శుభముల్. 260

గద్య:—ఇది శ్రీపరమేశ్వర కారుణ్యాధిక జని తాంధ్ర కవిత్వ ధారా కాశ
లుండును, పరమభాగవత శ్రేష్టుండును, చిత్రలేఖ కళానిపుణుం
డును, గాన విద్యాభిలాషుండును, నగు పెదపాటి

కేతం

అనుచు బల్కె
గాంచి జనుల

10405